

FEESTELIJKE TOESPRAAK VAN DE VOORZITTER

TER GELEGENHEID VAN HET 45-JARIG BESTAAN VAN DE VERENIGING VRIENDEN VAN DEN HAAG OP 16 MEI 2018

Geachte aanwezigen, allemaal van harte welkom. Een bijzonder woord van welkom voor onze gasten en relaties, ons erelid Jaap Trouw en de oud-voorzitters Roel van der Wal, Rieks Toxopeus en René Vlaanderen.

Bij de voorbereiding van deze toespraak ben ik in ons huisarchief gedoken. Dat is een nuttige bezigheid voor een voorzitter die nog maar net komt kijken. In die archieven kwam ik voorzitters tegen die al een hele geschiedenis in de vereniging hadden voordat ze de hamer gingen hanteren. Ik was al wel al een tijdje lid, toen ik twee jaar geleden uw voorzitter mocht worden, maar veel feitelijke ervaring in onze vereniging had ik niet. Dus alleen daarom al was een duik in de archieven erg leerzaam. Ik ontleen er ook het thema van dit verhaal aan: een zin uit het Bijbelboek Prediker: *“Wat geweest is, dat zal er zijn, en wat gedaan is, dat zal gedaan worden: er is niets nieuws onder de zon.”* Dit klinkt alsof we overbodig werk hebben gedaan, maar uit de rest van dit verhaal mag blijken dat niets minder waar is. Ik bedoel er juist mee te zeggen dat de strijd die we al 45 jaar voeren ter bevordering van de leefbaarheid van Den Haag met behoud van zijn

karakteristieke waarden nog steeds niet tevergeefs is en ook niet tevergeefs is geweest en vaak, helaas niet altijd, zijn vruchten heeft afgeworpen. Ik kom daar nog op terug.

Een duikje in het verleden

De ontstaansgeschiedenis van onze vereniging is genoegzaam bekend. We werden in 1973 opgericht door Hagenaars die zich zorgen maakten over de dreigende afbraak van het Kurhaus, de komst van de Koekampluis, de Dwarsweg, de dreigende aantasting van het Sweelinckplein en andere ingrepen die de toets der kritiek niet konden doorstaan. Daaraan ging een schriftelijke oproep aan vrienden van Den Haag, toen nog niet dé Vrienden, vooraf. De brief, gedateerd 27 februari 1973, was ondertekend door Hermance Schaepman, een van de oprichters, zo niet dé oprichter van onze vereniging en ook nog kort voorzitter. Wij maken ons bezorgd, zo schreef Hermance, om Den Haag en hebben ons afgevraagd waarom toch telkens een stuk charme en werkelijke noodzakelijkheid van vermenschelijking uit onze stad wordt weggedrukt en gesloopt. Waarom de sanering te dominant wordt opgeofferd

aan het verkeer. Waarom kolossale vierkante blokken van kantoorgebouwen en dergelijke midden in de stad moeten verrijzen. Dat zij een vooruitziende blik had, kan moeilijk worden ontkend. De oproep sloeg aan, want er meldden zich vele Hagenaars die graag een vereniging wilden oprichten. In november 1973 verscheen het EERSTE BERICHT AAN DE LEDEN. Daarin werd ook de oprichting van de werkgroepen ‘Architecten’ en ‘Internationaal’ aangekondigd. En zo begon het. De ledenberichten, nog lange tijd in gestencilde vorm, gaven ook wel de tijdgeest weer. Coos Wentholt, jarenlang zeer actief in de vereniging, noemde zich steevast mejuffrouw Wentholt. Hermance Schaepman, met dezelfde burgerlijke staat, overigens niet. Zij werd als enige steeds met haar voornaam vermeld. De voorzitters hadden nog geen voornaam. Het was de heer D.E. Hoorens van Heijningen, onze eerste voorzitter en vijf voorzitters later nog Mr. R. Hotke. De ledenberichten bevatten overigens bepaald niet alleen maar inhoudelijke berichten. Zo maakte het 44ste ledenbericht van november 1983 melding van het huwelijk van mr. René Vlaanderen met zijn lieve

lees verder op pag. 4

vervolg van pagina 2

Marijke. Het staat er echt. Nu ken ik Marijke en kan ik dit adjectief onderschrijven, maar om dat nu in het ledenbericht te vermelden ... Vanwege het grote aantal gemeenteraadsleden beschouwde het bestuur de huwelijks-receptie als een nuttige kans voor lobbyactiviteiten. In een andere nieuwsbrief wordt de aanleg van een wandelpad door de Koekamp gemeld met daarbij: "De herten kunnen nu van dichtbij worden gezien. Voor kinderen stellig een attractie." Het is maar dat u het weet.

Terug naar de inhoud. Ik zei het eerder: "Er is niets nieuws onder zon." Een paar in het oog springende voorbeelden. Al in 1991 verzetten wij ons tegen de toen voorgenomen uitbreiding van Madurodam ten koste van het groen van de Haagsche bosjes. Overigens tevergeefs. Die uitbreiding kwam er wel. Zo'n 25 jaar later waren we opnieuw niet blij met de nieuwe uitbreidingsplannen. Wij lieten deze keer het voortouw aan de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming, maar toch. Deze uitbreiding is gelukkig beperkt gebleven. Een nog meer in het oog springend voorbeeld zijn de gemeentelijke hoogbouwplannen. Er moest een hoge toren komen op de plek van De Centrale (verzekeringen) in de Rijnstraat. Niet doorgegaan. Het kantoor van VNO/NCW boven de Utrechtsebaan moest dubbel zo hoog worden als uiteindelijk is gebouwd. Niet doorgegaan, hoewel velen het nog steeds een monsterlijk gebouw vinden. Richard Meier, de architect van het stadhuis, had acht hoge woontorens bedacht en geschetst in het Wijnhavenkwartier. Niet doorgegaan. Er moest een hoge woontoren komen op de hoek Zeestraat/Scheveningseveer. Van de baan. In plaats daarvan is het bestaande gebouw omgetoverd tot een fraai Hiltonhotel. En nu opnieuw houdt onze werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen de

vinger aan de pols als er al te drastische hoogbouw dreigt. Niets nieuws onder zon dus, maar ons bestaansrecht wordt er iedere keer weer door bewezen. Iets dergelijks is er aan de hand met de Binckhorst. Al in 2007 was de vereniging uiterst kritisch over wat smalend werd genoemd 'Dubai aan de Trekvluit.' En nog steeds hebben we grote zorgen of de ontwikkelingen daar wel tot een behoorlijk woon- en leefmilieu leiden. Ook de oproep voor 'Grachten Open in Den Haag', die op onze warme sympathie mag rekenen is niet nieuw. Al in Ons Den Haag van mei/juni 1991 schreef toen nog secretaris Roel van der Wal: "De Amsterdamse Veerkade, toen net gerestaureerd, vraagt, nee schreeuwt om de terugkeer van water." We bemoeiden ons ook met kleinere zaken en vaak met succes. De Zebra-klok bij Den Haag CS bestaat nog steeds dankzij onze bemoeienis. Dat geldt ook voor het borstbeeld van burgemeester De Monchy, dat in 1997 op een veiling was beland, maar dankzij onze inzet door de gemeente is teruggekocht en nu weer prominent bij de raadszaal staat. Zo hebben we ook weten te voorkomen dat er een vredescarillon op de plaats van het Ruitersstandbeeld van Willem II bij de haringtent op het Buitenhof zou worden geplaatst.

Dat de betrokkenheid bij de leefbaarheid in onze stad soms verder gaat dan de fysieke leefomgeving mag blijken uit onze zorg over de dreigende sluiting van het Schevenings Museum (afgewend), van De Appel (in 2000 afgewend, maar nu een feit) en voor het behoud van het oude stadhuis als trouwlocatie.

De toekomst

Genoeg teruggekeken. Hoe gaat de vereniging op weg naar het 50-jarig bestaan? We hebben in het bestuur afgesproken en ook al via Ons Den Haag met u gedeeld dat we werken aan een

actualisering van 'De tien gouden regels voor een leefbare stad'. Deze regels vormen de basis van het visiedocument 'Haags Peil' dat in 2008 ter gelegenheid van het 7^e lustrum van onze vereniging is uitgebracht. Veel ervan is ook vandaag de dag nog zeer bruikbaar, maar het document is nu 10 jaar oud en sindsdien is er ook in Den Haag het een en ander veranderd. De werkgroepen Stadsbeeld & Stadsgroen en Levende Historie kijken er deze maanden naar. Het bestuur verwacht in de najaarsledenvergadering een aangepaste versie aan u te kunnen voorleggen.

We willen meer jongeren bij de vereniging betrekken. Dat is niet eenvoudig. Ons soort verenigingen kent altijd een zekere vergrijzing, hoewel er gelukkig steeds, wel vaak wat oudere, maar nieuwe aanwas is. We lopen in ledental dan ook niet terug, maar op mijn tocht door de archieven heb ik ook ledenaantallen van ruim 1700 aangetroffen. Nu zitten we op bijna 1580. Alle voorzitters voor mij hebben in hun jubileumspeech opgeroepen om meer leden te werven. Ik zeg het hun graag na, daarbij mezelf citerend: maak uw buurvrouw, neef, tante, maar vooral ook zoon en kleindochter lid van onze vereniging.

We gaan ons nog nadrukkelijker dan in het verleden manifesteren en uitspreken op in het oog springende speerpunten ter bevordering van de leefbaarheid van Den Haag met behoud van zijn karakteristieke waarden. Den Haag is nog lang niet van ons af!

In eerdere lustrumjaren verleende de vereniging 'blijken van waardering' aan instellingen en personen die hadden bijgedragen aan de doorgaans fysieke verbetering van de leefbaarheid. Ik heb niet kunnen achterhalen waarom en hoe we daarmee zijn gestopt. Misschien is het iets om bij het 50-jarig bestaan weer op te pakken.

Ik rond af. Zo dadelijk begint het Rondetafelgesprek over 'De Toekomst van Den Haag'. Ik ben erg blij dat we Aukje van Roessel, o.m. columniste van Den Haag Centraal, Caroline de Jong, Algemene Vereniging voor Natuurbescherming, portefeuillehouder Scheveningse Bosjes en Job Roos, partner van het bekende Haagse architectenkantoor Braaksma en Roos, allemaal echte Hagenaars, bereid hebben gevonden hun visie over de toekomst van Den Haag met ons te delen. Casper Postmaa, als journalist al jaren actief in Den Haag, leidt de discussie. Het is niet voor het eerst dat Postmaa daarover in ons midden spreekt. Op onze ledenvergadering van 25 oktober 1994 hield hij een inleiding met als titel 'De leefbaarheid van de stad in de toekomst'. Helaas heb ik de tekst ervan niet kunnen achterhalen. Ik wens u namens het bestuur een genoeglijke middag en straks breng ik graag een heildronk uit op de toekomst van Den Haag en van onze vereniging.

Ik dank u wel.

Henk Bakker

monumeldpunt

Neem ook deel aan het initiatief van de werkgroep *Levende Historie* van de vereniging *Vrienden van Den Haag* dat aandacht vraagt voor *monumentale zorgpunten* in onze stad.

Het gaat hier om de bescherming van bijzondere gebouwen en beeldbepalende elementen zoals ornamenten, beplanting en straatmeubilair.

Daarbij ligt het accent ook op het redden van erfgoed dat door gemiste kansen onzorgvuldigheid, of te weinig aandacht voor esthetiek verloren dreigt te gaan.

Ook tegen iets onoorbaars aangelopen?
monumeldpunt@vriendenvandenhaag.nl

EEN EIGEN HUIS VOOR DE VRIENDEN?

Bij tijd en wijle welt bij sommige Vrienden het verlangen op naar het hebben van een verenigingshonk of clubruimte. Zo'n wens ebt steevast weg onder het argument dat de kosten hiervan tot een substantiële contributieverhoging nopen. En zonder honk gaat het ook al lang goed. Toch hebben de Vrienden rond 1982-1983 een eigen honk gehad, namelijk in de Nieuwe Schoolstraat 15A. Dit adres bestaat niet meer, maar het gebouw nog wel. Voordat de Vrienden dit pand - waarschijnlijk een deel ervan - betrokken, huisde hier het Leger des Heils. Ik vermoed dat het gebouw tijdelijk beschikbaar kwam in het kader van antikraak avant la lettre. De ingang was achter een poort in het Lissabon. Althans de foto wijst hierop. Deze poort is later afgebroken. Erachter is het openbare ruimte geworden en heet nu Lissabonplein. Het gebouw is in 1984 getransformeerd tot 12 appartementen, geadresseerd Kazernestraat 90-94C. De weinige foto's van het honk in het Gemeentearchief tonen slechts dat hier een tentoonstelling is gehouden van werken van Vrienden en van de International Art Club. In ons bestuur noch in de redactie zijn leden die een herinnering hebben aan dit honk. Daarom vragen wij leden die het tweede lustrum van de vereniging (1983) nog hebben meege-

Hermance Schaepman neemt op 22 april 1982 afscheid als voorzitter van de Vrienden van Den Haag. Vervaardiger R. de Hilster, collectie Haags Gemeentearchief.

maakt en wél herinneringen hebben aan deze ruimte om ons een mail of brief te sturen met hun herinneringen. Het gaat ons met name om wat de ruimte inhield en waarvoor de ruimte werd gebruikt. Bij voorbaat dank.

Martin Snuverink

NIEUWE LEDEN

In februari en maart 2018 hebben zich 28 nieuwe leden aangemeld, waarvan er hier 27 worden genoemd:

mw. en dhr. H. en M. Backx, mw. A.M. Boorsma, Mw. E. Crusio, dhr. G. Dik, dhr. H. Erents, dhr. en mw. F. en H 't Hart, mw. A. W. Hordijk, mw. M. van der Meulen en dhr. J. Borst, dhr. R. Meyer, mw. J. van Nieuwenhoven, mw. L. Pater, mw. C. van der Ploeg, mw. A. van Rossum, dhr. P. Snijders, dhr. F. van Steenis en mw. M. Snijder, dhr. A. Sterkenburg, dhr. R. Steyvers, mw. en dhr. E. en P. Terheijden, dhr. W. Vader en mw. H. Vader-Rademaker, mw. E. Wierda-den Hartog, dhr. F.A. Wijsenbeek.